

RIJEČ IZBORNIKA

STOTINU LICA SAMOĆE

PREMIJERE

FESTIVALI

OBLJETNICE

RAZGOVOR

GLAZBENI
TEATAR

ESEJ

TEMAT

GAVRAN U
PARIZU

IZ STRANIH
ČASOPISA

TEORIJA

IZ POVIJESTI

NOVE
KNJIGE

DRAME

Na 14. međunarodnom festivalu malih scena naći će se deset predstava iz sedam europskih zemalja. Sve su one rad redatelja nesklonih konvencionalnom načinu scenskog razmišljanja; redatelja čija su imena svojevrsno jamstvo za provokativno, istraživačko, problemski usredotočeno kazalište. Među njima su i neke velike redateljske zvijezde europskog kazališta; primjerice, primadona talijanskog teatra – Emma Dante, recentni dobitnik Europske kazališne nagrade za nove kazališne realnosti – Alvis Hermanis, izdanak “litavskog kazališnog čuda” – Cezaris Graūžinis ili Viktor Bodó, redatelj koji je sa svojom predstavom *Samljeveninestao* strelovito osvojio europske pozornice. Zanimljivo je da su, uz dvije iznimke, svi redatelji čije ćemo predstave gledati na ovogodišnjem riječkom festivalu, rođeni nakon 1965., pa bismo mogli govoriti i o svojevrsnom generacijskom nastupu. Nije on, međutim, prepoznatljiv u nekakvim zajedničkim estetskim ili programskim postulatima, nego upravo u njihovoj sklonosti sažimanju raznovrsnih umjetničkih i životnih iskustava, uobličениh u autohtona i snažna umjetnička djela.

Tražimo li, pak, koncepcijsku poveznicu između odabranih predstava, mogli bismo reći kako 14. MFMS nastavlja tragom prethodnog festivala, propitujući psihologiju i patologiju zatvorenih i izoliranih mikrosvjetova. No većina predstava koje ćemo vidjeti svoje je sonde spustila još dublje, u čovjekov *innerspace*, u duševne predjele u kojima sve započinje, a najčešće i završava. Ovogodišnji MFMS najvećim se dijelom, naime, bavi problemima samoće, otuđenosti i odbačenosti. Pronaći ćemo ih na različitim stranama, u različitim društvenim kontekstima i u različitim oblicima, primjerice, čistu, kondenziranu samoću uokvirenu stanjem visoke društvene napetosti (*Sonja*), metafizički osjećaj osamljenosti i straha u nadahnutim reinterpretacijama Kafkinih djela (*No Return*, *Samljeveninestao*), razarajuću, neprimjetnu samoću što se krije iza susjednih vrata ili u obiteljskom krugu naše svakodnevice (*Živote moj*, *S druge strane*, *Mačka na vrućem limenom krovu*), odjekujuću prazninu i osamljenost u dušama onih koji pokušavaju pobjeći od zavičajnog okruženja (*Odumiranje*, *Fragile!*), iznenadnu samoću kao proizvod odbačenosti i društvenog licemjerja (*Smisao života gospodina Lojtrice*). A iznad tih stotinu lica samoće stoji onaj neumoljivi mehanizam historije, čiji je jedan rukavac otjelovljen u predstavi *Cirkus historija*, poput velikog kišobrana, razapetog nad svijetom “malih” i historiji “neprimjetnih” (anti)junaka naših predstava.

Iz psihologije nam je poznato kako čovjeku preplavljenom osjećajem osamljenosti, tjeskobe i besmislenosti, sadržaji iz realiteta i okruženja postaju strani i neobični. Većina predstava 14. MFMS-a balansira na tananoj granici između osjećaja i umišljanja; između stvarnosti i fikcije. Duševno stanje njihovih protagonista iniciralo je potragu za

odgovarajućim, netipičnim scenskim jezikom, koji bi najbolje prenio to „receptijsko iščašenje“. Stoga je bar polovica predstava koje ćemo vidjeti rezultat pravog laboratorijskog rada tijekom kojeg se nije radala samo mizanscenska faktura, nego i konačna verzija teksta. Vidjet ćemo, također, predstave različitih stilsko-poetičkih karakteristika, od minimalističkog realizma preko obrednog kazališta i razuzdanog scenskog eklekticizma do sofisticiranih multimedijalnih izvedbi. U mnogima od njih je i sama tehnika izvedbe, uključujući i poigravanje s različitim stilskim i zanovskim modelima, metafora ili komentar teme koja se problematizira. No bilo bi, ipak, pogrešno zaključiti kako ćemo na 14. MFMS-u ploviti samo kroz tamne predjele ljudske duše. U nekoliko će predstava, naime, do izražaja doći moć kazališta da apokalipsi da vedre tonove, a tragičkom osjećaju svijeta optimističku, pa makar i utopijsku notu. Notu koja, doduše, neće pomoći Sorji, Josefu K. ili gospodinu Lojtrici da izbjegnu svoju sudbinu, ali koja će svijetu oko njih – pa i nama samima, ipak ostaviti nekakvu varljivu nadu.

Hrvoje Ivanković

Program 14. međunarodnog festivala malih scena

Rijeka, 29. travnja – 6. svibnja 2007.

Zagrebačko kazalište mladih – Zagreb, Hrvatska S DRUGE STRANE Autori: Nataša Rajković i Bobo Jelčić	Slovensko mladinsko gledališče, Ljubljana – Slovenija Tena Štivičić: FRAGILE! Režija: Matjaž Pograjc
Sud Costa Occidentale, Palermo – Italija ŽIVOTE MOJ (VITA MIA) Režija: Emma Dante	KNAP – Zagreb, Hrvatska SMISAO ŽIVOTA GOSPODINA LOJTRICE Autor i redatelj: Saša Anočić
BITEF i Jugoslovensko dramsko pozorište, Beograd - Srbija CIRKUS HISTORIJA (Prema tekstovima W. Shakespearea i J. Kotta) Režija: Sonja Vukičević	Novo riško kazalište, Riga – Letonija Tatjana Tolstoj: SONJA Režija: Alvis Hermanis
HKD teatar, Rijeka – Hrvatska Tennessee Williams: MAČKA NA VRUĆEM LIMENOM KROVU Režija: Lary Zappia	Teatar Viirus, Helsinki – Finska NO RETURN (Prema Prirodnom kazalištu iz Oklahome i Bratoubojstvu F. Kafke) Režija: Cezaris
Kazalište Katona József, Budimpešta – Mađarska András Vinnai i Viktor Bodó: SAMLJEVENINESTAO (Prema Procesu F. Kafke) Režija: Viktor Bodo	Atelje 212, Beograd D Srbija Dušan Spasojević: ODUMIRANJE Režija: Egon Savin